

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 13 0 К 003961 18 Кжж
Бања Лука, 28.01.2019. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Смиљане Мрша, као предсједнице вијећа, Весне Антонић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптужене С.П. због кривичног дјела утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о жалбама окружног јавног тужиоца из Добоја и браниоца оптужене, изјављеним против пресуде Врховног суда Републике Српске број 13 0 К 003961 18 Кж 3 од 23.10.2018. године, у сједници вијећа одржаној дана 28.01.2019. године у присуству замјеника главног републичког тужиоца Светлане Брковић и браниоца оптужене адвоката Душка Панића, донио је

ПРЕСУДУ

Уважавањем жалбе окружног јавног тужиоца у Добоју, преиначава се пресуда Врховног суда Републике Српске број 13 0 К 003961 18 Кж 3 од 23.10.2018. године и суди:

Оптужена С.П., кћи П. и мајке Р. рођене П., рођена ... године у Г., настањена у Ш., Улица ..., ЈМБГ: ... Српкиња, држављанин РС – БиХ, писмена са завршеном Г., директор д.о.о. С.Т. Г.Ц., Ш., удата, супруг незапослен, мајка једног дјетета, запослена, лична примања 450,00 КМ по сопственој изјави средњег имовног стања, настањена у стану власништво њене баке, до сада неосуђивана,

на основу члана 297. тачка а) Закона о кривичном поступку Републике Српске

ОДБИЈА ОПТУЖБА

да је:

у временском периоду од 16.07.2005. године до 31.12.2005. године, као лице одговорно за заступање и законитост рада предузећа (директор без ограничења) д.о.о. С.Т. Г.Ц., са сједиштем у Г.Ц., општина Ш., обављајући дјелатности промета робе на велико, у намјери избјегавања обрачуна и плаћања пореза на промет производа, испоставила укупно 840 фактура предузећима д.о.о. Е.Г., ОЗ Ј.С. д.о.о. Л., д.о.о. Ч. Л. и М.д.о.о. Т., у којима је наведено да је роба ослобођена пореза на промет, од чега 19 фактура за врсту робе-пшеница за предузеће д.о.о. Е.Г. у укупном износу од 108.711,81 КМ, иако су са наведеним

предузећем били потписани уговори о компензацији чија вриједност износи 103.452,53 КМ које плаћање се може сматрати безготовинским плаћањем, тако да је за овог купца преостао износ од 5.259,28 КМ, 403 фактуре за врсту робе – пшеница, воће, соја, лубенице за ОЗ Ј.С. д.о.о. Л. ..., у укупном износу од 2.227.133,63 КМ, 209 фактура за врсту робе – пшеница и лубенице за предузеће д.о.о. Ч. Л. у укупном износу од 1.139.572,69 КМ, 209 фактура за врсту робе – воће, ВИП, пшеница, лимун, парадајз, суво воће, пасуљ, клементине, мандарине и наранџе за предузеће М.д.о.о. Т. у укупном износу од 2.204.019,69 КМ, тако да укупна вриједност робе износи 5.503.435,24 КМ, као продају производа који служе крајњој потрошњи без обрачуна и плаћања пореза на промет иако за то нису били испуњени законски услови из члана 5. став 6. у вези са чланом 4. Закона о порезу на промет производа и услуга („Службени гласник БиХ“ број 62/04), па тако у намјери да избјегне потпуно плаћање пореза није обрачунала и уплатила порез на промет производа, у укупном износу од 550.342,52 КМ, по стопи од 10%, од чега за испоручену робу д.о.о. Е.Г. износ од 525,93 КМ, ОЗ Ј.С. д.о.о. Л. износ од 219.558,36 КМ, д.о.о. Ч. Л. износ од 113.957,26 КМ и д.о.о. М.д.о.о. Т. износ од 216.301,97 КМ, а што је у супротности са одредбама члана 8. Закона о порезу на промет производа и услуга, оштетивши на тај начин РС за укупан износ од 550.343,52 КМ,

чиме би починила кривично дјело утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног закона Републике Српске.

На основу члана 100. став 3., а у вези са ставом 1. Закона о кривичном поступку Републике Српске о трошковима кривичног поступка одлуку ће донијети надлежни суд.

На основу члана 108. став 4. Закона о кривичном поступку, оштећени се са имовископравним захтјевом упућују на парнични поступак.

Образложење

Пресудом Врховног суда Републике Српске број 13 0 К 003961 18 Кж 3 од 23.10.2018. године оптужена С.П., је ослобођена оптужбе за кривично дјело утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС), на основу члана 298. тачке а) КЗ РС, трошкови кривичног поступка пали су на терет буџетских средстава, а оштећена је са имовископравним захтјевом упућена на парнични поступак.

Наведеном пресудом преиначена је пресуда Окружног суда у Добоју број 13 0 К 003961 17 К 2 од 23.11.2017. године, којом је оптужена оглашена кривом за кривично дјело утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС и осуђена на казну затвора у трајању од 3 (три) године. На основу члана 100. став 1. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), трошкови кривичног поступка пали су на терет буџетских средстава, а на основу члана 100. став 3. ЗКП РС оптужена је обавезана да на име накнаде штете исплати Републици Српској износ од 550.342,52 КМ.

Против ове пресуде другостепеног суда жалбу је благовремено изјавио окружни јавни тужилац у Добоју због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачке е) и к) ЗКП РС и повреде кривичног закона из члана 312. став 1. тачке а) ЗКП РС, са приједлогом да се жалба уважи и укине побијана пресуда, или да се преиначи и оптужена огласи кривом, или да се преиначи, на начин да се оптужба одбије, због стварне ненадлежности.

Бранилац оптужене је поднио одговор на жалбу и предложио да се жалба одбије и потврди побијана пресуда.

Сједницу трећестепеног вијећа овај суд је, сходном примјеном одредби члана 318. став 1. ЗКП РС одржао у одсутности уредно обавијештене оптужене, а у присутности републичког јавног тужиоца, који је изложио жалбу и остао код жалбених приједлога, док је бранилац оптужене остао код одговора на жалбу и приједлога из одговора на жалбу.

Испитујући побијану пресуду сходном примјеном одредбе члана 320. ЗКП РС у дијелу који се жалбом побија, а по службеној дужности и у дијелу да ли је на штету оптужене повријеђен кривични закон, овај суд је одлучио као у изреци пресуде из слиједећих разлога:

Основано се у жалби тужиоца износи аргументација за постојање битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачке е) ЗКП РС у форми да је пресуду донио суд који није стварно надлежан, те слиједом тога апострофира да није било мјеста доношењу пресуде којом је оптужена ослобођена од оптужбе, на основу члана 298. тачке а) ЗКП РС.

Побијана пресуда, закључак да дјело које је предмет оптужбе не манифестује све законске елементе бића кривичног дјела утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС конституише кроз чињенични опис дјела у изреци побијане пресуде, наводећи да иста не садржи све елементе бића овог кривичног дјела. С тим у вези, експлицитно прецизира да се ради о кривичном дјелу са бланкетном диспозицијом, гдје је за постојање кривичног дјела потребно да учинилац својим радњама или пропуштањем дужних радњи у намјери да утаји порез повриједи бланкетни пропис пореског законодавства Републике Српске и да без повреде ових прописа нема ни елемената бића кривичног дјела утаје пореза и доприноса, за које је оптужена оглашена кривом првостепеном пресудом. Исто тако, закључује да прописи на које се позива првостепена пресуда да је оптужена својим радњама повриједила одредбе члана 5. став 6. у вези са ставом 4. Закона о порезу на промет производа и услуга („Службени гласник БиХ“ број 62/04), који је тада био на снази, те чињеница чији су приходи од пореза на промет, док се не уведи ПДВ, те начин њихове уплате не представља и не може се прихватити као пореско законодавство Републике Српске, из чега изводи закључак да наведено води погрешној правној оцјени о постојању елемената бића наведеног кривичног дјела, са општом констатацијом да наведена бланкетна диспозиција, из чињеничног описа кривичног дјела, не представља пореско законодавство Републике Српске и да је садржана у пореском законодавству Босне и Херцеговине.

Код оваквог стања ствари, што такође садржи образложење другостепене пресуде, оптужена поступајући на утврђени начин није повриједила норме пореског законодавства Републике Српске, због чега у њеним радњама нема елемената бића кривичног дјела утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС, како је то првостепени суд погрешно закључио, а побијана пресуда подвргла критици.

Наиме, имајући у виду да је законски основ по коме је донесена побијана пресуда, садржан у одредбама члана 298. тачке а) ЗКП РС и да се манифестује у томе да дјело које је предмет оптужбе није кривично дјело (према чињеничном опису дјела у изреци пресуде), релевантни су аргументи жалбе по којима се наведени облик битне повреде одредаба кривичног поступка гради на тези да доношење ослобађајуће пресуде по том основу обавезује суд, с обзиром да није везан за правну квалификацију дјела, да се не може ограничити само на оцјену да ли из чињеница, на којима се заснива изрека побијане пресуде произлазе сви елементи бића кривичног дјела, већ се те чињенице морају оцијенити комплексно и у свим сегментима, како у сегменту оцјене да ли се ради о неком другом кривичном дјелу, до оцјене стварне надлежности. Слиједом тога, вијеће је морало да цијени да ли дати опис (чињенично верификован) садржи обиљежје било ког кривичног дјела, па тек ако – и кад – утврди да из датог описа радње извршења не произлазе елементи бића ни једног кривичног дјела може оптуженог ослободити оптужбе, по наведеном основу.

Према чињеничном опису дјела у изреци, радња извршења, се огледа у томе да је оптужена у времену од 16.07. до 31.12.2005. године, као одговорно лице у Д.О.О. С.Т. Г.Ц. Општина Ш., обављајући дјелатност промета робе на велико, у намјери избјегавања обрачуна и плаћања пореза на промет производа, подносећи документацију уз пријаву Пореској управи дала лажне податке о својим стеченим опорезивим приходима, чиме је поступила супротно одредбама члана 5. став 6. у вези са чланом 4. Закона о порезу на промет производа и услуга („Службени гласник БиХ“ број 62/04) и избјегла обавезу плаћања пореза у износу од 550.334,52 КМ, па како се ради о износу који прелази 150.000 КМ побијаном пресудом оптужена је ослобођена од оптужбе да је починила кривично дјело утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС.

Код оваквог стања ствари жалба је правилно подвргла критици образложење побијане пресуде, налазећи битну повреду кривичног поступка из члана 311. став 1. тачке е) ЗКП РС, јер образложење побијане пресуде није разријешило кључно питање које се односи на „статус бланкетних прописа“ наведених у изреци побијане пресуде, осим паушалне констатације да се ради о бланкетној диспозицији пореског законодавства Босне и Херцеговине, не цијенећи то питање у контексту стварне надлежности судова у Републици Српској у поступању у конкретном предмету. Наиме, код кривичних дјела са бланкетном диспозицијом неопходно је да се у сваком конкретном случају у току кривичног поступка расправи и утврди да ли је инкриминисано понашање противправно.тј. супротно прописима на које се позива бланкетна диспозиција, будући да од тога зависи постојање самог кривичног дјела. Ово из разлога што кривично дјело са бланкетном диспозицијом представља јединство међузависности и неодвојивости бланкетне диспозиције и материјално правног прописа на који се позива.

Дакле, сагледавајући конципирани чињенични опис дјела из изреке побијане пресуде у погледу времена када су подузете радње извршења кривичног дјела (16.07.2005.-31.12.2005. године), тако и у погледу наведених бланкетних прописа које је оптужена повриједила и то одредбе члана 5. став 6. у вези са чланом 4. Закона о порезу на промет производа и услуга „Службени гласник БиХ“ број 62/04), с правом се може закључити да је овај Закон био на снази и да је представљао обједињено и једино пореско законодавство у Босни и Херцеговини и важило је на цијелој њеној територији, што значи и на територији Републике Српске. Слиједом тог позивајући се на поступање које је супротно наведеним одредбама, при конкретизовању радње утаје пореза од стране оптужене, чињенични опис дјела у конкретном случају сугерише да је оптужена својим радњама или пропуштањем дужних радњи у намјери да утаји порез повриједила бланкетни пропис пореског законодавства Босне и Херцеговине и да је на тај начин својим противправним радњама остварила елементе бића кривичног дјела из надлежности Суда БиХ.

Оваквом закључку иде у прилог и одредба члана 50. истог Закона у коме је експлицитно прописано који закони престају да важе даном ступања на снагу овог Закона, а међу којим законима је таксативно наведен управо и Закон о акцизама и порезу на промет, који је до тада важио на територији Републике Српске, као пореско законодавство Републике Српске и који је додатно од стране Народне скупштине Републике Српске стављен и ван снаге. (Закон о престанку важења Закона о акцизама и порезу на промет – „Службени гласник РС“ број 41/05 од 22.04.2005. године).

Слиједом тога, са временске дистанце Закон о акцизама и порезу на промет, као пореско законодавство Републике Српске престао је важити и прије времена који се оптуженој ставља на терет у чињеничном опису дјела (16.07.2005.-31.12.2005. године) и у инкриминисаном периоду на снази је Закон о порезу на промет производа и услуга, на шта упућују одредбе члана 1. тог Закона у коме је прописано да се њиме уређује опорезивање производа и услуга у промету у БиХ, дакле, на цијелој њеној територији, што побијана пресуда губи из вида.

Прилог оваквим закључцима произлази из више правоснажних пресуде Суда БиХ у којима је у идентичном контексту поступао као надлежан суд, а ради се о истим периодима извршења дјела (2005. година) и оптуженима са подручја Републике Српске (Предмет Х-К/08/597, предмет Х-К-06/309, предмет С1 2 К 007261 11 К, предмет С1 2 007364 12 К, предмет Х-К-06/306, предмет С1 2 К 003819 11, предмет Х-К-07/483, и др.)

Имајући у виду све напријед наведено, полазећи од чињенице да је побијана пресуда одлучне чињенице правилно утврдила, да је оптужена обављајући дјелатност промета робе на велико, у намјери избјегавања обрачуна и плаћања пореза на промет производа, подносећи документацију уз пријаву Пореској управи дала лажне податке о својим стеченим опорезивим приходима, чиме је поступила супротно одредбама члана 5. став 6. у вези са чланом 4. Закона о порезу на промет производа и услуга („Службени гласник БиХ“ број 62/04) и избјегла обавезу плаћања пореза у износу од 550.334,52 КМ који прописи

представљају пореско законодавство Босне и Херцеговине и који су били у примјени на цијелој територији БиХ, па тако и на територији Републике Српске у 2005. години, прије увођења ПДВ. Ради чега вијеће налази да је побијану пресуду донио суд који није био стварно надлежан у конкретном случају, јер се ради о кривичном дјелу пореске утаје или преваре из члана 210. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног закона Босне и Херцеговине, за чије процесуирање је стварно надлежан Суд Босне и Херцеговине.

Ослобађањем оптужене од оптужбе за кривично дјело за које се гони, другостепени суд је починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. тачка е) ЗКП РС, јер је донио пресуду, а није стварно надлежан.

На основу члана 100. став 3., а у вези са ставом 1. Закона о кривичном поступку Републике Српске о трошковима кривичног поступка одлуку ће донијети надлежни суд.

На основу члана 108. став 4. Закона о кривичном поступку, оштећена је са имовиснкоправним захтјевом упућена на парнични поступак.

Из наведених разлога ваљало је жалбу тужиоца уважити, побијану пресуду преиначити на основу члана 328. став 1. ЗКП РС.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Смиљана Мрша

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић